

(uitings-)vormen van angst en hij gaf aan de hand van een schema een verhelderend beeld van de interacties tussen de angstbeleving van de patiënt en de attitude van het tandheelkundig team, en de consequenties daarvan. Deze consequenties kunnen zodanig van aard zijn dat in een aantal gevallen gesproken kan worden van 'bijzondere' tandheelkunde. Spreker bepleitte meer aandacht vanuit de vereniging voor de werkelijk angstige patiënt.

Dr. Eijkman ging in zijn voordracht voornamelijk uit van de ervaringen in zijn eigen praktijk waarin hij (zeer) angstige patiënten opvangt en al dan niet tot behandeling komt. Het getoonde 'angst-interview', opgenomen op videoband, vormde een duidelijke ondersteuning van zijn verhaal.

Tussen beide sprekers bleek verschil van opvatting te bestaan over de betekenis van een aantal begrippen. Zo bleken, onder meer, voor het onderscheid tussen een zeer angstige patiënt en een fobische patiënt geen eensluidende criteria aanwezig. Mede hierdoor werd de discussie zeer levendig.

Van meet af aan was het duidelijk dat de discussie over de problematiek van de angstige patiënt in de tandheelkundige situatie voortgezet dient te worden. De Vereniging tot Bevordering der Tandheelkundige Gezondheidszorg voor Gehandicapten kan daartoe een bijdrage leveren en het bestuur stelt zich voor met dit doel een studiebijeenkomst te organiseren. De leden zullen hierover omstreeks oktober 1982 nader worden geïnformeerd.

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR PROTHETISCHE TANDHEELKUNDE

Aankondiging symposium 'Preprothetische chirurgie voor edentate patiënten' te Nijmegen d.d. 16 oktober 1982

De Nederlandse Vereniging voor Prothetische Tandheelkunde organiseert op zaterdag 16 oktober 1982 van 9.30 tot 15.30 uur in het Gebouw voor Klinische tandheelkunde van de Katholieke Universiteit, Philips van Leydenlaan 25 te Nijmegen een symposium over 'Preprothetische chirurgie voor edentate patiënten; de huidige stand van zaken'.

De preprothetische chirurgie heeft als doel de prothesedragende weefsels te corrigeren om zowel het maken van de prothese te vereenvoudigen als het functioneren ervan te verbeteren. In veel gevallen gaat het om kleine correctie's die echter van grote betekenis kunnen zijn voor het welslagen van de behandeling.

Als gevolg van de resorptie van de processus alveolaris, vooral van de onderkaak, wordt het draagvlak voor de prothese steeds kleiner. De vestibulumplastiek en de mandibulaverhoging zijn technieken om het draagvlak te vergroten. Tijdens dit symposium wordt ingegaan op de indicatie voor dergelijke chirurgische ingrepen en de chirurgische methoden worden toegelicht. De resultaten van de diverse technieken voor

het functioneren van de prothese worden eveneens besproken.

Met dit symposium wordt beoogd de algemeen-practicus inzicht te geven in de mogelijkheden die de preprothetische chirurgie heeft te bieden voor de 'moeilijke prothese'-patiënt en zijn tandarts.

De indicatie, de chirurgische technieken en de resultaten voor het functioneren van de volledige prothese worden toegelicht door de volgende sprekers: R. W. van Berge Henegouwen, Dr. P. J. W. Stoelinga, S. E. W. Engels, A. J. M. Huybers en Dr. A. H. de Koomen.

Dit symposium is ook toegankelijk voor tandartsen, niet-leden van de Nederlandse Vereniging voor Prothetische Tandheelkunde. Men kan zich aanmelden bij de secretaris van de Nederlandse Vereniging voor Prothetische Tandheelkunde, S. E. W. Engels, p/a vakgroep Prothetische tandheelkunde, Vrije Universiteit, postbus 7161, 1007 MC Amsterdam (telefoon 020-5484454/5484473).

De kosten voor deelneming inclusief koffie en lunch bedragen f 75,00 voor niet-leden en f 25,00 voor leden van de Nederlandse Vereniging voor Prothetische Tandheelkunde. Dit bedrag dient overgemaakt te worden op postgiro nummer 22 64 535 t.n.v. de penningmeester van de Nederlandse Vereniging voor Prothetische Tandheelkunde te Utrecht.

Buitenland

BELGIË

Aankondiging 7de Belgisch Kongres voor Tandheelkunde d.d. 27-30 april 1984

De Koninklijke Belgische Vereniging voor Tandheelkunde – die om de drie jaar een congres organiseert – bereidt het 7de Belgisch Kongres voor Tandheelkunde voor, dat in 1984 te Luik zal worden gehouden van 27 tot 30 april.

Inlichtingen kunnen reeds worden ingewonnen bij het secretariaat van de K.N.V.T., Jetselaan 165, B – 1090 Brussel.

ARBEITSGEMEINSCHAFT FÜR GRUNDLAGENFORSCHUNG IN DER DEUTSCHEN GESELLSCHAFT FÜR ZAHN-, MUND- UND KIEFERHEILKUNDE

Verslag jaarcongres 1982 te Münster

Tijdens het jaarcongres 1982, georganiseerd door de Arbeitsgemeinschaft für Grundlagenforschung in der Deutschen Gesellschaft für Zahn-, Mund- und Kieferheilkunde en gehouden in de tandheelkundige kliniek van de Westfaalse Wilhelms-Universität te Münster, werden een 15-tal voordrachten gehouden over lopend onderzoek. Hetgeen in de voordrachten werd geboden, werd veelal in een van de 22

poster sessies nogmaals gepresenteerd.

De onderwerpen van het wetenschappelijke deel van deze bijeenkomst zijn samen te vatten in een tweetal hoofdthema's: 1. mineralisatie van tandstructuren en 2. composieten en composiet-estechnieken. Hierover verschaften onderzoekers afkomstig uit Münster, Giessen, Berlijn, Marburg, Würzburg, Hamburg, Mainz en Kiel aan de ca. 100 aanwezigen inzicht in de recente ontwikkelingen op grond van resultaten van eigen onderzoek.

Ad. 1. Mineralisatie: Prof. H. J. Höhling (Münster) gaf in een rijk gedocumenteerd overzicht zijn visie op kernvragen die de verkalking van het predentine betreffen; hij ziet apatietkristallieten zich vormen in de ruimte tussen de microfibrillen van het collageen, eerst nadat de organische matrix is voltooid. Het predentine, met calcium en fosfaat verrijkt, functioneert als reservoir voor een radiaire uitgroei van kristallieten, zoals met transmissie-elektronen-microscopische opnamen werd geïllustreerd. Eveneens met de elektronen-microscopie werden door R. Lehmann en H. Sluka (Münster) moleculaire en cytologische processen na vitaal-amputaties onderzocht. Vitale pulpa in hoektanden en molaren werden bij Beagle-honden overkapt met een collageen matrix en afgesloten met een composietvulling. De collageen matrix, afkomstig uit ontkalkte kalverbotten, blijkt het geamputeerde pulpaweefsel te induceren tot de vorming van odontoblasten, waarna vorming van predentine en nieuw dentine wordt waargenomen.

Ad. 2. Composieten en de composiet-estechniek: In de voordrachten van H. F. M. Schmidt (Marburg), C. Kockapan (Giessen) en F. Lampert (Hochheim) lag de nadruk op de morfologische veranderingen van het glazuerooppervlak bij de estechniek, hetgeen werd toegelicht aan de hand van SEM-opnamen.

Toepassing van de estechniek met 30-50% fosforzuur (H_3PO_4), ter verhoging van de retentie van composietvulmaterialen aan tandglazuur, verdient aanbeveling vanwege de goede resultaten die ermee worden bereikt. Het aanbrengen van H_3PO_4 op het glazuerooppervlak moet met de nodige voorzorg gebeuren om verspreiding van het zuur naar andere plaatsen dan het te etsen oppervlak te voorkomen. Bescherming van aangrenzend glazuur is mogelijk door afscherming met rubberdam en/of nagellak. De inwerkings-tijd en de sterkte van het zuur bepalen hoeveel glazuur er wordt opgelost. Er dient onderscheid te worden gemaakt tussen onbeslepen en beslepen tandglazuerooppervlakken, die resp. 60 sec. en slechts 10 sec. met H_3PO_4 -oplossingen van 37% moeten worden geëtsd om de benodigde ruwheid van het oppervlak te verkrijgen. Na vijf seconden etsen van beslepen glazuur is de glazuurprismastructuur echter nog niet manifest geworden, evenmin als een zuur, in contact gebracht met dentine, in staat is dit ruw te maken. Een met H_3PO_4 geëtsd glazuerooppervlak toont in vitro – na het ontkalkende contact met 10% melkglazuurgelatine (pH=4) – tweemaal zo diepe laesies dan wanneer het niet tevoren is geëtsd; met deze toename van de zuurgevoeligheid van

geëst glazuur is duidelijk aangetoond dat de eststechniek een risico inhoudt.

Het verloop van de lijnen van Retzius en de structuren van de glazuurprismata kunnen met behulp van transmissie-elektronen-microscopie, duidelijk worden waargenomen na een behandeling van het glazuur met een 0.5-procentige basische chroomsulfaat-oplossing. Ter plaatse van de lijnen van Retzius bleken de kristallieten sterker te zijn opgelost dan de wat verder weg liggende kristallieten, echter zonder dat een verandering van de richting der glazuurprismata werd waargenomen. Ook bij het gebruik van een basische chroomsulfaat-oplossing als etsmiddel werden – evenals bij andere etsmiddelen – door de elektronenmicroscopie complexe etsbeelden waargenomen. De oplosbaarheid van een en hetzelfde glazuuroppervlak varieert sterk, afhankelijk van de plaats, d.w.z. er is een duidelijk verschil tussen de etspatronen die ontstaan in de kern en die in de buitenzijde der glazuurprismata.

De voordrachten werden onderwerpsgewijs ter discussie gesteld onder leiding van Frau Prof. Dr. Joh. Vahl.

A. G. Dijkman

Binnenland

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE AMSTERDAM

Aankondiging programma 12 oktober 1982

Op dinsdag 12 oktober a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de grote collegezaal van het Gebouw Tandheelkunde van de Universiteit van Amsterdam (ingang laagbouw), Louwesweg 1, Amsterdam-Slotervaart.
Aanvang 20.00 uur.

Programma:

Mw. G. ter Horst: Informeren en saneren.
Mw. B. M. van Amerongen: Diagnose: gesa-
neerd.
Dr. H. H. Tan: Integratie van preventieve tand-
heelkunde in de algemene praktijk.

KLINISCHE AVONDEN VOOR TANDARTSEN TE GRONINGEN

Aankondiging programma 30 september 1982

Op donderdag 30 september a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de collegezaal Tandheelkunde-Verloskunde, Antonius Deusinglaan 1 te Groningen.
Aanvang 20.00 uur precies.

Thema: *Zorg voor het parodontium.*

Programma:

J. A. H. Tromp: Diagnostiek en behandelplan.

N. H. C. Corba: Methoden van mondhygiëne en initiële behandeling.

Mw. F. R. Postma: Mondhygiëne-instructie.

Dr. L. J. van Dijk: Chirurgische en niet-chirurgische therapie.

Dr. J. Jansen: Resultaten van parodontale behandeling.

Prof. Dr. T. Pilot: En hoe nu in de praktijk?

Aankondiging programma 11 november 1982

Op donderdag 11 november a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de collegezaal Tandheelkunde-Verloskunde, Antonius Deusinglaan 1 te Groningen.
Aanvang 20.00 uur precies.

Thema: *Oncologie.*

Programma:

Prof. Dr. A. K. Panders: Moderne ontwikkelingen in de mondheelkundige oncologie.

Prof. A. Vermey: Moderne ontwikkelingen in de hoofd-halsoncologie.

J. L. N. Roodenburg: Lasertherapie oppervlakkige mondslijmvliesafwijkingen.

POSTACADEMISCH ONDERWIJS TANDHEELKUNDE

Aankondiging cursussen Katholieke Universiteit te Nijmegen

In het kader van het postacademisch onderwijs organiseert de Katholieke Universiteit te Nijmegen een viertal cursussen.

Op 5 november wordt een herhaling gegeven van de op 7 mei van dit jaar met groot succes gehouden cursus 'Inleiding in de parodontologie'.

Deze eendaagse theoretische cursus beoogt de deelnemer op de hoogte te stellen van die basis-kennis van de parodontologie, die noodzakelijk is om de preventieve en, ten dele, de curatieve parodontologie met goed begrip en gevolg te kunnen beoefenen. In de vorm van voordrachten, klinische demonstraties en videobanden zullen de themata worden gepresenteerd.

Epidemiologische gegevens omtrent parodontale aandoeningen zullen het belang van de aandacht voor de klinische parodontologie aantonen.

Gezonde parodontale condities zullen moeten worden herkend alvorens pathologische veranderingen (in vorm, kleur, consistentie, pocketvorming, alveolair botverlies) te kunnen waarnemen. De kennis van het ontstaan van deze veranderingen wijst de weg naar de preventieve maatregelen. Zijn er eenmaal veranderingen aanwezig dan zal de juiste interpretatie van diagnostische gegevens (bloedingstest, plaquetest, retentietest, mobiliteit, röntgenologische kenmerken) door begrip van etiologische achtergronden (plaque, modifierende invloeden, zoals traumatogene occlusie, iatrogene factoren) moeten kunnen leiden tot adequate therapie.

In de parodontale therapie zijn een aantal fasen

duidelijk te scheiden. De initiële behandelingsfase kenmerkt zich door zijn streven de voornaamste etiologische factor bij parodontale ontstekingen, de tandplaque en zijn schadelijke gevolgen, te elimineren. De hierbij te volgen methoden worden uitvoerig besproken. De chirurgische fase zal zelden een direct therapeutisch effect tot doel hebben, maar veel meer trachten een betere toegankelijkheid te verschaffen aan plaquebestrijdingsmiddelen, waardoor verder parodontaal verval kan worden voorkomen. Vanuit deze fase zal op indicatie, uitvoering en lange-termijn resultaten van diverse technieken worden ingegaan.

De cursus vangt aan 's ochtends om 9.00 uur en duurt de gehele dag. De prijs bedraagt f 150,00.

Eveneens herhaald worden de in mei gehouden cursussen 'De verkorte tandboog' en 'De onderbroken tandboog'. Ook voor deze cursussen moesten wegens overtekening belangstellenden worden teleurgesteld.

De PAO-cursus 'De verkorte tandboog' is een cognitieve cursus, die wordt verzorgd door de afdeling Occlusie-opbouw. De cursus wordt gehouden op 2 december 1982 en vangt aan om 14.00 uur 's middags.

Het doel van deze cursus is kennis te hebben van de belangrijkste theoretische en praktische aspecten van verkorte tandbogen.

De cursus bestaat uit drie onderdelen. In het eerste gedeelte wordt ingegaan op enkele algemene gegevens met betrekking tot verkorte tandbogen, de onderzoekresultaten tot nu toe op dit terrein en de klinische toepassing van de huidige kennis. Met een aantal conclusies voor de praktijk wordt dit onderdeel afgesloten. In het tweede gedeelte komt de frameprothese bij de behandeling van de verkorte tandboog aan de orde. Besproken worden:

- de uitgangspunten bij het ontwerp;
- het theoretisch ideale frame-ontwerp;
- klinische voorbeelden.

Tenslotte wordt ingegaan op de prothetische mogelijkheden in het algemeen bij verkorte tandbogen. Hierbij worden uitneembare en vaste voorzieningen, waaronder implantaat-brugwerk, besproken. Bij alle onderdelen worden klinische voorbeelden gedemonstreerd.

De docenten van deze cursus zijn: Prof. Dr. A. F. Käyser en Drs. H. M. A. M. Keltjens.
De prijs voor deze cursus bedraagt f 150,00.

De PAO-cursus 'De onderbroken tandboog' is eveneens een cognitieve cursus, welke wordt verzorgd door de afdeling Occlusie-opbouw.

De cursus wordt gehouden op 9 december 1982 en vangt aan om 14.00 uur. Het doel van deze cursus is kennis te hebben van de belangrijkste theoretische en praktische aspecten van onderbroken tandbogen. De cursus bestaat uit drie onderdelen. In het eerste gedeelte worden de volgende onderwerpen behandeld:

- gevolgen van extractie voor het tand-kaakstelsel;
- verschnijpingsvorm en frequentie van onderbroken tandbogen;
- consequenties voor de praktijk.